

MISSIONENS MAAL: FOLKET KRISTNET. NY-GUINEA-MISSIONÆREN CHR. KEYSERS ARBEJDSSYN OG INDSATS

AV BISKOP AXEL MALMSTRØM

Da Herren inden sin Himmelfart talte til sin Discipelskare og udtalte den Missionsbefaling, der alle Dage vil være Marchordre for hans Efterfølgere, sagde han: «Gaa ud og gør alle *Folkeslagene* til mine Disciple!» Det er vel værd at lægge Mærke til, at det hedder Folkeslagene. Det betyder ikke uden videre alle Mennesker — vor Opgave er ogsaa at naa alle de enkelte —, men der tales her om Folkene. Jesus ser paa Folket som en Enhed, som en Organisme, Folket som saadant skal ind under Evangeliets Indflydelse, Folket skal vindes, Folket skal kristnes, og netop som Folk, dvs., at Guds Ord skal bo i Landet, at Kristi Evangelium skal øve en afgørende Indflydelse paa hele Samfundets Liv.

Faa Missionærer har set dette saa klart og prøvet at handle i Overensstemmelse dermed som den Mand, hvis Arbejdssyn og Livsindsats her skal omtales.

Ved den kontinentale Missionskonference i Bremen Maj 1938 talte ved et Aftenmøde en af Tysklands mest fremragende og særprægede Missionærer, den tidligere Ny Guineamissionær, nuværende Missionsinspector indenfor Neuendettelsauermissionen Dr. *Chr. Keysser*. Tilhørerne var stærkt grebne, og man fik en uvilkaarlig Lyst til nøjere at fordybe sig i hans Oplevelser derude og hans Syn paa Missionsgerningen, saa meget mere som der her røres ved Problemer af allerstørste Betydning.

Missionær Keysser er født i Bayern i 1877 og fik 30 Aars Virke i Neuendettelsauermissionens Tjeneste paa Ny Guinea (1899-1929). Da politiske Grunde hindrede hans Udrejse paany, blev den alle-

rede nævnte betydningsfulde Gerning som Missionsinspector i Hjemlandet betroet ham.

Næst efter Grønland er Ny Guinea Jordens største Ø, 814 150 km² stor, af hvilke ca. 30 000 falder paa Kystøerne. Øen blev i Aaret 1526 opdaget af Portugiseren Meneds og er i Tidens Løb blevet delt mellem forskellige Kolonimagter. Befolkningen anslaaes til ca. $\frac{3}{4}$ Millioner Mennesker, nogenlunde ligelig fordelt mellem de oprindelige tyske, britiske og hollandske Besiddelser. Hovedmassen af den kaldes Papuaere; ved Kysten finder man Melanesiere. Hvad Øens Længde angaar, drejer det sig om en Afstand som mellem Paris og Charkow, dens største Bredde er som Afstanden mellem Skagen og Harzen.

Med Hensyn til Befolkningen findes flere Racer sammenblandede. Alle er de dog mørkhudede og krushaarede.

De fleste af Øens Folk taler Papuasprog, hvoraf mange kun er lidet kendte. Ordet Papua kommer af et malajisk Ord, der betyder «ulden» og hentyder til det ejendommelige spiralkrusede Haar, som er karakteristisk for Ny Guineas Indbyggere. Fuldstændig eller næsten fuldstændig Nøgenhed træffes overalt, hvor den vesterlandske Civilisation ikke har gjort sig gældende.

Papuaernes Religion¹⁾ er Animisme, Spiritisme, Troldom og Aandefrygt, her og der kan man ogsaa træffe Totemisme med dens ejendommelige Tro paa Forbindelse mellem et Dyr eller en Dyreklasse og en Gruppe Mennesker. Papuaerne havde, allerede inden de kom i Forbindelse med Vestens Mission og Kultur, et nøje Lovsystem med bestemte Regler og et paa mange Maader følsomt Æresbegreb. Folket var ogsaa i Besiddelse af en rig Fantasi, hvad dets Myter og Fabler bærer Vidnesbyrd om. Der kunde over disse Naturmennesker ofte være noget elskværdigt og vindende, men naar Angsten kom over dem, var de rede til at gribe til Vaaben. Grusomhedens Aand kunde vise sig baade i Kannibalisme, ved Mord paa svage Børn og ved Kvæling af Enker.

Den engelske Missionær indenfor Londonermissionselskabet, Rev. I. Mc. Farlane, der kom til Ny Guinea 1858, har i sin Bog: «Blandt Menneskeædere paa Ny Guinea» bl. a. udtalt følgende: «Jeg kan bevidne, at endogsaa Kannibalerne er i Besiddelse af mange ædle Egenskaber. De mangler ikke Mod, Mandighed, ja

endog Menneskelighed, saaledes som mange daaragtige paastaar, og de udmærker sig endog ved deres Gæstfrihed, — i Henseende til disse Egenskaber staar de højt over deres lysere farvede Naboer, som dog ser ned paa dem med Foragt.»

I Neuendettelsauermissionæren *Joh. Flierls* Bog: «Unter der göttlichen Gnade. Evangelisten aus Menschenfressern» (1931) skriver Forfatteren, at Kannibalsmenen ejendommeligt nok indenfor de to Stammer, blandt hvilke Missionsarbejdet tog sit Udgangspunkt, Jabin og Kaistammerne, kun yderst sjældent forekom, derimod var alle deres Nabostammer baade i Indlandet og ved Kysten Menneskeædere.

Da Missionær Keysser i Aaret 1902 kom til Indlandsmissionsstationen Sattelberg, var Hedenskabets Magt hos de voksne ubrudt, og Menneskeæderiet florerede. Hans Optegnelser viser, at *flere* Mennesker blev slaet ihjel i 1902 end i mangt et foregaaende Aar og fortæret i Omkredsen af Missionsstationen. 1903 forekom ogsaa nogle Eksempler paa Kannibalisme, der dog blev strengt hemmeligholdt.²⁾

Først og fremst er det selvsagt den kristne Missions Skyld, at Forholdene er blevet radikalt ændrede, og der kan her være Grund til at citere den kendte Berlinerforsker Professor *Neuhaus'* Ord:³⁾ «I kulturel Henseende betyder Mission (for Ny Guinea) et uhyre Fremskridt sammenlignet med tidligere, og det er Missionærernes Virksomhed, der skabte et saadant vidunderligt Værk, hvad ikke højt nok kan vurderes. Jeg ser her bort fra den religiøse Side af Sagen og har blot de indfødtes moralske Rejsning for Øje. Hjemme smiler man over den «Grille» at vilde indpode de sorte en ny Religion og mener, at det var langt bedre at lade de efter Sigende «stakkels Hedninger» i Fred. Saaledes tænkte ogsaa jeg tidligere, før jeg af Selvsyn lærte at kende, hva der er blevet ydet af Missionærerne.»

Gennem deres mange Ofre og religiøse Ceremonier viser Papuaerne, at Religion til en vis Grad har en central Plads i deres Liv, og at den er en virkelig bestemmende Faktor i Folkets Tilværelse. Folket taler om en Gud, som har skabt Verden, men som iøvrigt ikke bekymrer sig om Menneskene.

Dr. Keysser ser deri et Levn af en oprindelig religiøs Tro, der er blevet fortrængt af Aandefrygt.

Pionértiden.

I den oprindelige tyske Koloni, Kejser Wilhelms Landtysk Koloni i Tiden 1884 indtil Udgangen af den første Verdenskrig — fik baade Neuendettelsauermissionen (fra 1886) og den rhinske Mission (siden 1887) betydningsfulde Missionsopgaver. Neuendettelsauermissionens første Aar var svære. Pionermissionæren *Johannes Flierl* begyndte Arbejdet i *Finschhafen*, men baade de mange forskellige Sprog, Klimavanskeligheder og Mangelen paa egnede indfødte Medarbejdere satte Missionærenes og Hjemmemenighedens Tro paa en haard Prøve. Først 1899 blev Missionens Førstegrøde — to unge Mænd — døbte.

Det blev af afgørende Betydning for Neuendettelsauermissionens Ny Guineamission, at dets Missionærer ikke forblev saa længe ved Kysten som de rhinske Missionærer, men at der allerede i 1892 — altsaa 6 Aar efter Missionens Grundlæggelse — af Missionær Johannes Flierl blev grundlagt en Indlandsstation paa *Sattelberg*. Der var dermed skænket Missionsarbejderne et enestaaende Rekreationssted og først og fremmest grundlagt en Mission indenfor en Stamme, hvor Guds Gerning paa sjælden rig Maade skulde blive øvet i de kommende Aartier, og hvor Missionær Chr. Keysser fik et Virkefelt, hvor hans Arbejdssyn kom til at udfolde sig til uforglemmelig Velsignelse for Papuaerne.

Samme Aar som Neuendettelsauermissionen paa Ny Guinea oplevede de første Eksempler paa Dab — 1899 —, ankom Chr. Keysser som Missionær.

Da den nødvendige Forberedelsestid var tilende, tog han fat med en næsten ukuelig Energi. Nu afdøde Missionær Johs. Flierl fortæller, at han altid til de nyankomne maatte gentage, at de maatte tage den nødvendige Kinin.

Missionær Keysser måtte betale sine Lærepenge. Ogsaa han måtte lære visse elementære Ting, der maa følges i Troperne. Endnu sværere var det ham at lære Taalmodighed og atter Taalmodighed, dobbelt svært for en Missionær, hvis Hjerte i indre Utaalmodighed brændte efter at opleve den store Forandring i Folkets stil-

ling til det Evangelium, han havde at bringe.⁴⁾ Ogsaa for ham havde Tanken om de rene Menigheder været levende, men hans Forsøg i saa Henseende førte ud i en absolut Fiasco.

Missionsinspector *K. Steck* har i en Afhandling under Titlen «das Werden einer christlichen Welt in Neuguinea»⁵⁾ givet en klar og lærerig Udredning af Forskellen mellem to Missionsmetoder paa Ny Guinea — indenfor samme Selskab og paa samme Omraade, nemlig den sædvanlige, som han karakteriserer saaledes: «heraus mit den Christen aus ihrer Heidenwelt!» — og Keyssers Arbejde med Papuastammen Kate ved Sattelberg, som han karakteriserer med et andet Slagord: «Hinein mit dem Evangelium in die Heidenwelt!» Han fremhæver, hvorledes den sidste Metode gør hele Arbejdet til Folkets eget og giver det en stor Selvstændighed.

Dette var Keyssers Metode blandt Bjergfolkene, Katestammen. Han følte sig skuffet over de to tidligere omtalte unge Mænd, der var de første døbte indenfor Neuendettelsauermissionen paa Ny Guinea. Ved deres Daab blev de nemlig ganske fjernet fra deres sædvanlige Forhold og mistede derigennem ogsaa enhver Mulighed for at missionere. Det kom til at staa ham ganske klart, at det *ikke* kunde være den rette Maade at gribe Problemerne an paa, naar man saa Missionærens Opgave udelukkende i at vinde de *enkelt*e, og det paa en saadan Maade, at man ogsaa mente det nødvendigt at fjerne saadanne døbte fra deres hedenske Omgivelser og lukke dem ind i kristne Samfund. Han valgte en anden Fremgangsmaade indenfor Katestammen paa Sattelberg.

Jo mere han lærte det hedenske Samfund at kende, des mere forstod han, at det i dets sociale Struktur var præget af en Fællesskabsfølelse, en primitiv Kollektivisme, der er helt forskellig fra den vesterlandske Individualisme. Hvis man skulde vinde Mennesker for Kristus, maatte man i Lag med dem, hvor de færdedes, de maatte vindes som *Folk*, dersom det paa nogen Maade var muligt.

Evangeliet og Katestammen.

I sin fortrinlige Bog «Anutu im Papualande» giver Dr. Keysser en levende Skildring av Evangeliets Indgang i Katestammen. Han bliver Ven med en indfødt og søger derigennem at komme i nærmere Forbindelse med Stammen, hvilket sker ved, at de to sam-

men indbyder til en Dansefest. Gennem en større Gave til Forberedelserne til denne Dans faar han en Chance for at være med i et vigtigt Led indenfor Samfundet. Naar der danses ved en Sammenkomst, faar de indfødte derigennem Sikkerhed for, at Fjendtligheder ikke kan risikeres ved denne Lejlighed. Henad Morgenstunden udspandt der sig da i den store Forsamling en Samtale om Troldom og om Frygten derfor; Missionæren gav sig endog til overfor de forsamlede Skarer at nævne Navnene paa dem, der var mistænkt for Troldom, og startede derigennem en Kamp mod den Trolddomsmagt der havde naaget dem alle. Senere fik han nogle ledende Mænd med sig ud til Aandernes frygtede Tilholdssteder og bragte Angsten for disse Steder ud af Verden, nu da han havde bevist, at de var tomme.

En Bresche var skudt i Muren, og Chr. Keysser tabte ikke sit Maal af Syne: Folket som Helhed maa vindes. Selv om det ogsaa var splittet i mange smaa Dele, var der dog Sammenhæng, om de end mest havde en fjendtlig Karakter. «Saa ivrigt jeg end anstrengte mig for de enkelte, beherskedes jeg dog desuden af den uklare, instinktive Følelse af, at man samtidig baade havde Lov til, skulde og kunde henvende sig til Folkehelheden. Folkeforsamlingen var et første prøvende Forsøg i denne Retning.⁶⁾»

Chr. Keysser forkyndte Guds Vilje for hele Folket paa det enkelte Sted, det var *hele* Landsbyens Forsamling, han fik i Tale. Guds Vilje forekom ganske vist disse indfødte noget uhyrligt. «Du skal ikke stjæle,» sagde den Gud, som Missionæren forkyndte. «Missionær,» raabte en, «Veed du ikke at vi alle i Fællesskab er Kæltringer?» Men hvad Gud forlangte, maatte ske, og Tyverierne ophørte. «Du skal ikke øve Troldom!» Altsaa: bort med alt Troldomsvæsen! «Lad jer ikke bedrage, saadant et Onde lader sig ikke skaffe ud af Verden ved en Beslutning.» Alligevel — hævdede Papuaerne — «hvem vil være saa skamløs og fremdeles beskaffe sig med denne usle Haandtering?» Og Dage og Nætter igennem talte man om at lægge Troldomsvæsenet tilside, det drejede sig om at faa Folket som Helhed til at tage Afstand fra det onde.

Missionær Keysser oplevede med Hensyn til Forkyndelsen det mærkelige, at Budskabet om Synd og Naade ikke syntes at naa Tilhørerne, hvad han følte sig meget overrasket over, da han havde

været overbevist om, at han *kun* skulde prædike Jesus som korsfæstet.

Keysser overvejede denne papuanske Holdning meget nøje og forstod efterhaanden, at Fejlen ikke blot laa i haarde Hjerter hos Tilhørerne, men i selve Forkyndelsen, og gav sig derpaa med Iver til at studere Folkesjælen. Paa alle Maader søgte han at komme Papuaerne nær: «Jeg besøgte Hedningernes Dansesammenkomster saavel som deres Fester, jeg gik med dem paa Jagt og paa Fiskefangst, jeg hjalp dem ved deres Arbejde paa Marken, og naar de opførte deres Hytter. Ældre Mænd, der vidste Besked, lovede jeg endogsaa Gaver, hvis de vilde indvi mig i deres Troldoms- og Aandeverdens Hemmeligheder. Derved at vi Missionærer overfor det «hedenske Væsen» altid kun havde indtaget en afvisende Holdning, forekom vi Papuaerne som Fjender af deres Folkelighed, og derfra skriver sig deres Mistillid.

«Jeg gik løs paa de Ting, som Hedningerne var saa forfærdelig bange for: Troldom og Aandeliv. Jeg bragte dem Jesus ikke mere som Syndernes Frelser, men som den, der vil befri dem fra Frygtens Ban. Saaledes kunde de faa Brug for Jesus, paa anden Maade *endnu ikke*. Det var ikke det fulde Evangelium, men det var glad Budskab for de Mennesker.»

I Daabsundervisningen kommer saa Sandheden om den korsfæstede Kristus til sin fulde Ret. Her bliver den stillet paa den Plads, der tilkommer den. Hedningerne glæder sig ogsaa over, at det gamle Smuds med Synd og Skyld er kastet bort, men det er en Kendsgerning, at de endnu mere glæder sig over det nye liv end over den tilgivende Naade. Selve det nye Livs Kendsgerning afslører for dem Guds Barmhertighed mere end Forkyndelsen af den korsfæstede Kristus. «Man maa forkynde den korsfæstede Kristus ikke blot som den, der er Udtryk for den guddommelige Naade, men langt snarere som det mest indtrængende Kald til Helliggørelse, til ret Livsalvor, til Fornyelse af hele det personlige og sociale Liv.»

Den vaagnende Folkebevægelse.

I 1904 fik Keysser Lov at opleve det store Vendepunkt: en Folkebevægelse hen imod Kristus begyndte at bryde ud.

Store Skarer samledes, specielt om Søndagen. Mange brugte Timer, ja Dage for at komme tilstede. Det var ofte nødvendigt at lade Mennesker langvejs fra overnatte i det fri. Man undrede sig over, at det i Regntiden i det første Aar omkring Søndagen var Tørvejr. «Anutu (Gud) lader det ikke regne, naar vi gaar for at høre hans Ord,» paastod Folkene tillidsfuldt. Senere fik de ikke Ret, og der maatte opføres Hytter til Beskyttelse mot Regnen. Missionærene oplevede hos disse tidligere sløve Mennesker stor Opmærksomhed overfor Guds Ords Forkyndelse. Paa Anmodning talte Missionær Keysser ofte i timevis. «Det var en mærkelig Tid. Gud var den store Tanke, der bevægede alle Hjerter.»

Missionær Keysser fortæller: «Straks i Begyndelsen kom nogle Mænd til mig bævende og med det alvorlige Spørgsmaal paa Læberne: «Vi har levet uden Gud og ført et Levned fuld av Daarlighed, hvad skal vi gøre?» Jeg svarede med Apostelen Peter: «Omvend Jer og hver af Jer lade sig døbe paa Jesu Kristi Navn til Jeres Synders Forladelse, og I skal faa den Helligaands Gave» (Ap. Gern. 2, 38). Jeg modtog dog fra dem, der var i sjælelig Bevægelse, *ingen* Syndsbekendelser, men henviste dem til de almindelige Forsamlinger. De skulde slippe deres Synder og være Gud lydige. Paa den Maade forblev Bevægelsen fuldstændig nøgtern. Ingen stormende Begejstring. Ingen krampagtige Følelser. End meget mindre sygelige legemlige Bevægelser og lignende Foreteelser. Bekendelsen kom først i Daabsundervisningen, og Keysser tilføjer: «I hvor høj Grad Oplevelsen hos de enkelte gik i Dybden, vil aldrig kunde fastslaaes af Mennesker. Det ved Gud alene. Men den Følelse turde gennemgaaende have været raadende: «Vi er alle afvegne og alle udygtige, der er ingen, der gør godt, ikke een.»⁷⁾

Mod Slutningen af Aaret 1904 meldte de første ti sig til Daab og blev døbt efter fem Maaneders Undervisning. Paa en meget levende Maade fortæller Keysser om denne Daabsundervisning.

Han begyndte forfra i Bibelen og stillede dermed straks disse Daabskandidater Ansigt til Ansigt med Bibelens Skabelsesberetning. Straks efter den første Undervisningstime vendte disse Mennesker begejstrede tilbage til deres Landsbyer, hvor alle lyttede til deres Fortællinger. De forklarede, at Anutu — Gud — havde skabt hele Jorden, og at intet Land havde sin egen Skaber eller

Hersker. Og Gud havde skabt Jorden god; der fandtes ingen Aandepladser, som man behøvede at frygte for at betræde. De maatte derfor næste Morgen — men alene — gaa hen til det berygtede Mauziawi — Vandfald. «I alene?» spurte de gamle betænkeligt. «Ja, vi alene,» bekræftede de unge tillidsfuldt. Høvdingen Saul vilde imidlertid ikke tilstede en saa farlig Begyndelse; under alle Omstændigheder maatte Missionærene med. Den hvide Mand maatte aabenbart være i Besiddelse af særlige Kræfter, saa han alene turde vove at byde Aanderne Trods. Folkene beraabte sig paa den hvide Mand, deres Lærer, han havde opfordret dem til i Handling at bevise deres Tro paa Anutu, Skaberen. Saul forblev urokkelig, ja han truede endog med Øksen. Resultatet var, at Mændene ikke gik til Vandfaldet, men forklarede Missionæren: «det lod sig ikke gøre, den forbitrede Gamle truede med at slaa os ihjel». Missionærens Besked var imidlertid kort og klar: «Nu vel. Hvis I paa Grund af Trusler fra Jeres Høvding ikke tør gaa hen til Stedet, saa kan Gud ikke bruge Jer, og saa holder vi op med Daabsundervisningen.»

Resultatet af denne forbløffende kategoriske Holdning fra Missionærens Side ble et nyt hæftigt Sammenstød med Landsbyens rasende Høvding. Denne Gang kunde han dog ikke staa Maal med de unge i deres sammenbidte Vilje. Daabskandidaterne besøgte Stedet, hvor man mente, at Aanderne holdt til. «Denne dobbelte Heltegerning overfor Høvdingen og Aanderne skaffede «Gudsfolkene» en betydelig Anseelse. Man betægnede dem fra nu af som Momoli, d. v. s. Mennesker, der har Mod.»^{s)}

Da en stor Skare Mennesker var kommet for at overvære Landsbyens første kristne Daab, stillede Missionær Keysser Daabskandidaterne overfor en Lydighedsprøve, der ved et ydre Eksempel skulde gøre det klart baade for dem selv og for Landsbyens Deltagere, hvad det vil sige at adlyde Guds Ord, og at man maa adlyde Gud, ogsaa naar man ikke forstaar ham. Missionær Keysser opfordrede først de Hedninger, der sad paa en Bænk, til at rejse sig, forlade Rummet gennem den ene Dør og igen komme tilbage ad den anden. Folkene blev siddende og spurgte: «Hvad er Meningen med det?» «Jeg vinkede nu ad Daabskandidaterne, *de* for op, ilede og vendte tilbage.»^{o)}

Efterhaanden ønskede flere Mennesker Daab, undertiden kunde Tallet paa saadanne stige til flere Hundrede. Det er gribende gennem Neuendettelsauermissionens Gerning indenfor Katefolket at blive stillet overfor et helt Bjerglands mægtige Folkebevægelser hen imod Kristus.

Som Tiden gik, blev Missionær Keyssers Overbevisning om, at det drejede sig om en *Folkemission* med en Folkekirke som Maal og som Arbejdsgrundlag, stadig fastere. Det betød ikke, at han agtede Daab for noget forholdsvis betydningsløst. Han vidste, at Daab og Tro var Dør ind til Guds Rige. Han oplevede ogsaa med Undren, at Daaben kunde forbinde tidligere Modstandere ikke blot med Gud, men indbyrdes. Vel var der i Begyndelsen Vanskeligheder, f. eks. at Beboere af to Distrikter ikke vilde gaa sammen. Der blev gjort kort Proces: «Enten kommer I i Fællesskab til Daabsundervisning, eller ogsaa bliver I allesammen borte.» Mændene forsonede sig med hinanden.¹⁰⁾ Daaben betød en vældig Oplevelse. Det hændte ikke sjældent, at Mennesker kom paa Besøg fra Stammer, som man ingensomhelst Forbindelse tidligere havde haft med. Nye Venskaber blev dannet. Paa begge Sider undrede man sig over «den store Gudsfamilie».

Missionær Keysser kom ogsaa i stigende Grad til at se paa Daaben som Grundoplevelsen, hvor det drejer sig om Tilblivelse af Kirke og Folk. «Een Herre, een Tro, een Daab, een Gud og alles Fader.»¹¹⁾

Evangeliets Indgang i Hubestammen.

Ogsaa til en anden Folkestamme end Katestammen er Missionær Keyssers Navn uløseligt blevet knyttet, nemlig *Hubestammen*. Et dødeligt Fjendskab imellem de to Stammer havde skabt en skarp Splittelse, ogsaa hvad Sprog angaar. De Kristne indenfor Katestammen indsaa, at den eneste Vej, ad hvilken Evangeliet kunde naa Hubestammen, maatte være, at de *selv* drog ud til dem. Det skete ogsaa.

Det var i det hele en Side af det kristne liv, som de papuanske Kristne fra Begyndelsen fik betonet gennem Missionær Keysser: Pligten til at evangelisere.

Det var et gribende Øjeblik, da i 1908 *fire* Missionshjælpere som frivillige Missionærer, ledsaget af 20 Hubeledninger, efter en taarefuld Afsked gik ud til en Livsgerning i en fremmed hedensk Stamme. En af disse fire var Søn af en fremtrædende Høvding, der endnu er Hedning. Papuaerne saa et Bevis paa Kristi ufattelige Kraft i den Kendsgerning, at Faderen, da han i en offentlig Forsamling blev spurgt, om han vilde give sit Samtykke til Sønnens Udsendelse som frivillig Missionær, svarede: «Hvem kan modstaa, hvis Anutu byder!»

I 1914 meldte den første fra Hubestammen sig til Daab, da der skulde være Daabundervisning hos Katestammen. Han havde gaaet i Skole paa Sattelberg i tre Aar, havde altid opført sig ulasteligt, var 20 Aar gammel og matte være fortrolig med Rækkevidden af det Skridt, han stod i Begreb med at foretage. Han troede paa Jesus som sin Frelser, og Daaben nærmede sig. Paa Missionær Keyssers Spørgsmaal, om han virkelig vovede ved Daaben at stille sig i Modsætning til sin Stamme, svarede han: «Jeg vil opholde mig paa *Missionshjælpernes* Station.» Hjælperne var tilstede og erklærede sig indforstaaende dermed, og Missionær Keysser mente da, at intet stod i Vejen for at lade ham døbe.

Nu fik Kristenmenigheden Ordet. *Dens* Talsmænd tvivlede ganske vist ikke et Øjeblik om den unge Hubes Oprigtighed og Alvor, men spurgte, idet de talte uden Billede: «Din Slægt staar helt med Modvilje mod Kristendommen. Ved Daaben bliver du i deres Øjne en frafalden. Jesus maa synes de Mennesker at være en Familie- og Folkeødelægger. Naar du vil gifte dig, vil man indvende mot dig: bed du til din Anutu, eller gaa hen til *dine* Venner og la *dem* give dig din Hustru. Og de vil tro, at *vi* har overtalt dig og lokket dig fra dem. De vil blive vrede paa *vore* Missionshjælpere og tage Drengene ud af deres Skoler. Ved at have været borte i aarevis er du blevet fremmed for dine Folk. Gaa *først* til din Slægt og dine Venner. Vis dem Gud! Med Taalmodighed vil du overvinde deres haarde Hjerter. Og hvis *de* giver deres Samtykke til din Daab, har heller ikke vi noget at indvende derimod.» Det Standpunkt fra Menighedens Side kaldte Taarer frem i den unge Mands Øjne, men han indsaa Sandheden deri.

Jakabonga gik hjem og blev Bodsprædikant. Allerede efter nogle Maaneders Forløb skrev en Hjælper til Missionæren: «Jakabongas Paarørende fortæller: Vor Kammerat var draget bort og er igen vendt tilbage til os. Tidligere har I Fremmede fortalt os Guds Ord, men det løb af os ligesom Regn fra Træernes Blade. Naar derimod Jakabonga taler, farer det os gennem Hjertet og alle Lemmer, saa at vor Hovedbeklædning falder af, og Sveden løber os ned ad Benene.»¹²⁾

I 1917 — tre Aar efter hans første Henvendelse om Daab — blev Jakabonga og en anden ung Mand døbt. Nu var Familien med. Stammen sendte ti Svin til Daabsfesten og blev udtrykkelig spurgt, om de alle var indforstaaet med, at de to unge Mænds Daab og deres egen Tilslutning dertil betød, at Kristendommen blev optaget i deres Midte, og at Hedenskabet dermed styrtedes. Nogle Timer senere fulgte Folkets dramatiske: Ja: alle Hedninger fra de Steder, der i denne Sammenhæng kom i Betragtning, mødte med flammende Fakler, baade Mænd, Kvinder og Børn. Og Forsamlingens udkaarne Talsmand udtalte med høj Stemme: «Vi opgiver de gamle, onde Løgne. Den gamle hedenske Ild gaar ud. Anutu tender en ny for os!» Dermed kastede de Faklerne til Jorden, saa at Flammerne straks døde ud. Og som en dump Torden kom det beslutsomt fra den brune Skares Struber: «Ja, saadan er det.» Næste Dag fandt under levende Deltagelse fra hele Folkets Side Daabsfesten Sted. Den greb alles Hjerter.»¹³⁾

Paa en meget anskuelig Maade har vi her faaet Indblik i noget af det, der paa een Maade blev til ved den unge Menigheds eget Initiativ og samtidig hører til det mest karakteristiske ved Dr. Chr. Keyssers Arbejdssyn. Rundt om i Verdensmissionen tumler man med de samme Problemer, og Massebevægelser — bedre maaske at kalde dem Gruppebevægelser — har haft afgørende Betydning i visse Egne i Indien, i Indonesien, i Afrika — og her paa Ny Guinea.

Dr. Keyssers Arbejdssyn.

Dr. *Hendrik Kraemer* har paa sin sædvanlige klare Maade om Keysser udtalt følgende:¹⁴⁾ «Han har forstaaet, at den primitive Religion i første Række er en religiøst præget Gruppesolidaritet,

grundet paa Blodslægtsskabets biologiske Faktum. Derfor er Modstanden mod Kristendommen hos saadanne Folk ikke først og fremmest af religiøs, men af mental Art. Da han indsaa, hvor klodset og besynderlig den individualistiske Metode maatte te sig for saadanne sammentømrede Enheder, vendte han sig til *hele* Stammen med Evangeliets Budskab og formanede den til *som en Helhed* at begynde et nyt Liv under Kristi Herredømme. Efter en langvarig dramatisk Kamp fattede Stammen den Beslutning, at dens Livsrødder skulde omplantes i Kristendommens Jord. Disse sunkne Papuastammer er paa denne Maade — gennem gruppevist at antage Kristendommen og gennem gruppevist fattede Beslutninger om at opbygge og udvikle deres kristne Liv, alt efter som deres voksende Indsigt viste dem Vejen — blevet kraftige kristne Samfund (naturligvis med visse Svaghedssider), som har vist en forbausende stærk Nidkærhed for Mission.»

Dr. Kraemer tilføjer, at det jo er en fuldstændig Misforstaaelse, naar man fra visse Sider har ment, at et saadant Sigte skulde betyde en Sænkning af Missionsarbejdets Standard, tværtimod lægger man Vægt paa et mere solidt Missionsarbejde og ønsker, at Kristendommen skal indplantes endnu fastere, end det er muligt, naar man blot opsamler enkelte Individuer, thi man erkender oprigtigt det uimodsigelige Faktum, at Familier, Stammer og Klaner gennem den naturlige Sammenhængskraft bedst kan vokse ind i Kristendommen paa Fællesskabets Linie.

I det store Hæfte af International Review of Missions, der var en Forberedelse til Tambarammødet, findes en interessant Afhandling af Dr. Chr. Keysser om «Gruppeomvendelse blandt Papuaerne». ¹⁵⁾

Keysser hævder heri stærkt, at Missionæren maa tage sit Stade i Visheden om, at Gud ønsker ikke blot enkelte Sjæle, men ogsaa Nationer, at Jesus ikke blot er Frelseren for den enkelte, men ogsaa Nationernes Forløser. «Gaa ud og gør *alle* Folkeslagene til mine Disciple» var Herrens Afskedsord til sine Disciple. Ogsaa i det gamle Testamente finder vi den samme Tanke om Folkeslagene. Her berettes om, hvordan undertiden *hele* Israel kunde vende om til Gud, og særlig finder vi Vidnesbyrd om, at Gud stadig henvender sig til Folket som Helhed. Der er nationale Synder og na-

tionale Straffedomme, Velsignelser og Forbandelser angaar hele Nationen. Som Svar paa Jonas' Prædiken omvendte hele Ninive sig. Kirkehistorien kan berette fra Middelalderens Dage om de tyske Stammers Omvendelse. Moderne Missions Oplevelser om Gruppebevægelse forkynder det samme.

Dr. Keysser taler om det efter hans Mening nødvendige i undertiden at maatte holde Mennesker tilbage fra Daab, indtil Klanen eller Stammen er rede til at samtykke deri, om det end kan blive nødvendigt at døbe Enkeltmennesker, hvor deres Landsby eller Klan trods Tilbud om Evangeliet staar det haardt imod. I et saadant Tilfælde skal de Mennesker ogsaa vide, at det er dem og dem alene, der er skyldige i ethvert Skisma, der maatte blive Følgen: vi Missionærer ønskede det ikke, heller ikke Gud.

Naar Keysser principielt har staaet paa det Stade, hænger det ogsaa sammen med, at de hedenske Vaner, som Stammen har levet i, vedbliver at være en *Trusel* for de Kristnes Fasthed, dersom de ikke bliver opgivet af Stammen som Helhed. Hvor derimod som Frugt af en offentlig Afgørelse den gamle Maade at leve paa bevidst bliver ændret, er det en Erfaring, at Samfundet aldrig omgaas med Tanker om at gaa tilbage til det tidligere. Isolerede Kristne, som fra først af i en hedensk Landsby maaske viser megen Alvor og Nidkærlighed, bliver derimod snart ustabile; de er blevet rykket op fra deres Samfunds Moderjord og har ingen nær Forbindelse med den; Illoyalitetens Stigma hviler over dem, og Resultatet bliver altfor ofte, at de begynder at vakle og at indlade sig paa Kompromisser med Hedenskabet. Dette underminerer deres kristne Indflydelse og lammer deres Glæde i Arbejdet. Det er derfor nødvendigt, at der bruges Aar med taalmodigt Arbejde for at berede Grundvolden for hele Stammens Kristianisering gennem Skolen, gennem regelmæssige Besøg i Landsbyen og det Hus for Hus, at man dyrker Venskabets Aand.

Intet kan lykkes uden den Helligaands Gerning, men her peger Dr. Keysser paa de mere menneskelige Sider af Sagen. Iøvrigt advarer Keysser ganske aabent mod *udvendig Kopiering og Systematisering* andetsteds. Gud arbejder ikke paa een Linie, og vi skal det ikke heller. Keysser peger paa den Arbejdsform, Gud har taget i sin Tjeneste blandt Kate- og Hubestammerne.

Menighedens eget Ansvar.

Det har alltid ligger Dr. Keysser meget paa Sinde, at *Menighets-selvstændigheden* kom til at give sig et saa stærkt Udtryk som muligt. Sjælesorgen laa helt i Menighedens Haand. Det var først og fremmest de lokale Ledere, der øvede den. Iøvrigt havde ethvert Menneske Pligt til at hjælpe, naar han fandt noget, der var imod Evangeliets Aand. Og det var ikke ualmindeligt, at der oplevedes Fald i Menigheden, ofte paa ydmygende Maade. Ogsaa Missionæren kunde gribe Ind, hvor han skønnede det nødvendigt. Folkene havde nemlig Indtryk af, at han mente dem det vel.¹⁶⁾

Ogsaa Gudstjenesten var præget af Menighedens egen Aktivitet og af folkelig Aand. Indfødte Præster med fast Løn findes ikke.

Ansaret for alle Ting er lagt paa hele Forsamlingen. Hvad Salmer og Melodier angaar, holder Papuaerne af at synge. Keysser har med Papuaernes Hjælp overført hjemlige Salmer paa papuanske Melodier og med papuansk Rytme. Naar Missionæren paa sine Besøg havde talt, rejste snart et, snart et andet af Menighedens Medlemmer sig og talte. Dersom Missionæren ikke kunde være tilstede ved en Voksendaab, satte han en velanskreven Kristen paa Stedet til at fungere i hans Sted. Efter adskillig Tøven gik vedkommende indfødte ind paa Forslaget, og sagde, naar han forrettede Daaben: «Det er ikke mig, der døber dig, men det er os alle — det kristne Samfund; der døber dig i Guds navn. Jeg skal kun være Haanden som udfører Handlingen.» Det er ogsaa Samfundet, der øver Kirketugt, og den er ofte langt haardere, end Missionæren turde iværksætte den.

Lige fra Begyndelsen var der holdt paa det Princip, at en Landsbykirke eller Landsbyskole skulde bygges ved Hjælp af den lokale Missionkasses Midler. Oftest blev det fattige Kirker og Skoler, men de var blevet til ved Folkets egne Gaver og føltes af hele Forsamlingen som noget, der vedkom dem.

Det har ligget Missionær Keysser meget paa Sinde at faa Arbejdet sat i forsvarligt System. Tre Grupper Ledere skal her omtales.¹⁷⁾ Først *Landsbylederen*. «Hver kristen Landsby, om den end er nok saa lille, har sin Landsbyforstander. Han er ansvarlig for det kristne Liv i sin Landsby. Foruden ved Søndagsgudstjenesterne, hvor han enten selv skal tale eller drage Omsorg for, at andre taler

Guds Ord, har disse lokale Ledere et betydningsfuldt Arbejdsfelt med Landsbyens daglige Andagter. Indenfor et mindre Omraade mødes Landsbylederne een Gang om Ugen; een Gang om Aaret er der et Stævne for alle Stammers og Landsbysamfunds Ledere; der knyttes herigennem mellem de forskellige Stammer Baand, der gør en Ende paa indbyrdes Stridigheder og bereder dem til at kunne blive eet Folk.¹⁸⁾

Læreren er en anden betydningsfuld Faktor i Landsbylivets Funktion og Kristianisering. Ved siden af sin egentlige Gerning i Landsbyskolen er han den lokale Leders Raadgiver, han hjælper ved Andagter og Gudstjenester foruden ved Daabsforberedelse, og som skrivekyndig Mand gør han Tjeneste ved Kirkebogsførelse. Missionæren kan ofte netop gennem Læreren faa solid og nøjagtig Besked om Situationen i Landsbyen. Der er med god Grund gjort opmærksom paa, at man, trods alle Mangler, i Læreren har Stof til Ny Guineas Kirkes fremtidige Førere. Af deres Rækker vil de første Præster gaa frem, deres Horisont giver dem Mulighed for at kunne blive Bærere af den folkelige og kirkelige Idé, grebne af Tanken: et kristent Folk paa Ny Guinea, paa egen Jord staaende sammen i den evangeliske Papuakirke.

Af meget væsentlig Betydning — ikke mindst ifølge Dr. Chr. Keyssers Arbejdssyn — er endelig de saakaldte *Hjælpere*, d. v. s. Kristne, der har givet deres Liv til Tjeneste som Missionærer. Disse Hjælperes Omraade ligger i det hedenske Indland, hos de endnu hedenske Stammer. Da Missionsdirector Dr. W. Freytag foretog sin Rejse til Ny Guinea, var disse Hjælperes Gerning noget af det, det gjorde stærkest Indtryk paa ham, hvad han Bog: «Die junge Christenheit im Umbruch des Ostens» tydeligt bærer Vidnesbyrd om. Disse Mennesker har af Menigheden ikke i første Række faaet en Opgave betroet overfor deres eget Stammefællesskab, men er blevet stillet overfor den vældige Opgave, som udspringer af Ansvarsfølelse overfor *hele* Folket. De er sat til en vanskelig og overmaade betydningsfuld Missionsopgave.

Det er — for at nævne det Format Udviklingen efterhaanden har faaet — i Virkeligheden en Kæmpeopgave, som 60 000 indfødte, hvoraf 38 000 er døbt, har paataget sig, nemlig at lønne ikke mindre enn 800 sorte Missionærer i Indlandet. Det er et

vældigt Offer for Menigheden, da de unge Mænd jo selvsagt maa undværes i de hjemlige Landsbyers felles Arbejde. Alle kan forstaa den Vanskelighed, som disse Hjælpere daglig lever midt i, nemlig at skulle leve deres Liv i stadig Livsfare, afskaarne fra deres Hjem, ofte med en Afstand af seks Ugers Rejse. De staar paa deres Poster for Livstid, og for disse primitive Mennesker, der i langt højere Grad end vi andre er bundet til de hjemlige Forhold, er et saadant Offer vidtrækkende. Det kan ikke undre, at disse Mænds Mod og Villighed til Offer viden om har været en Anbefaling for Kristi Evangelium.

Nogle Tal.

Tallene indenfor Neuendettelsauermissionens Gerning paa Ny Guinea taler et stærkt Sprog. I 1914 var der 4425 Kristne, i 1923 var Tallet naaet op paa 9402, i 1929 22 026. I 1933 regnede man, at 140 000 var blevet grebet af Missionens Budskab og 35 646 døbt. I 1936 var Tallet paa dem, der var blevet døbt siden Missionens Begyndelse: 50 525, hvoraf 38 286 endnu var i Live. Medens der i 1914 var 77 indfødte Lærere og Hjælpere, staar i Dag over 1000 i Arbejde. I 1937 var der paa Missionsmarken 34 Missionærer, 23 Missionærhustruer, 16 Lægemissionærer, hvoraf 11 gifte, en kvindelag Læge, en Missionslæge, foruden 6 Missionssygeplejersker.¹⁹⁾

Da Missionær Keysser rejste hjem i 1929, følte Menigheden paa Sattelberg, at de havde lidt et stort Tab. Som en ældre Mand udtrykte det: «Vi har mistet vor Fader, vi er nu blevet forældreløse.» *Leonh. Flierl*, der blev hans Efterfølger, har skrevet en fortræffelig og meget læst Bog Eemasang, der levende skildrer de Vanskeligheder, der dukkede op, f. Eks. med Hensyn til de indfødte Ledere. Der oprandt nogle Kriseaar, hvor ogsaa visse daarlige Elementer fik Overhaand, hvad naturligtvis ogsaa følte i Menighedens indre Liv.

Nadverdbordet, der i de gode Tider havde haft en central Plads, blev meget mindre søgt. Missionæren følte mere og mere, at der var Ban i Lejren.

Fornyelsens Tid.

Da opstod en ny Bevægelse, kaldet *Remasang*, d. v. s. Oprydning. Tre Hovedtanker prægede den: 1) *Evangeliet (MIti) er af*

aandelig Art. Man fik mere Syn for Bønnernes og den kristne Lydigheds Nødvendighed og for det private Skriftemaals Plads i Menighedens Liv. 2) *Gud alene er Herren.* De Kristne indsaa, at de i altfor høj Grad havde støttet sig til Mennesker. Naar Missionær Keysser var rejst hjem, var det nok Gud, der havde tilladt det. Man fik ogsaa nyt Syn for den Plads, som Lederne skulde have. Ofte havde de søgt deres egen Ære og ikke Guds og var derfor blevet til Fordærv i Stedet for til Nytte. 3) *Gud er hellig.* Kristne skal leve i hellig Bæven for Ham og holde hans Ord helligt.

Ikke mindst aabnede den nye Bevægelse Menighedens Øjne for, at det ikke kunde være Meningen, at *Stammeomvendelsen*, som man paa Ny Guinea havde lagt megen Vægt paa, skulde udelukke *Enkeltomvendelsen*. Man anede Faren ved i Menigheden at optage Mennesker, der kun i ringe Grad var naaet til et personligt Samliv med Gud. Ikke mindst fik man Syn for Nødvendigheden af kristent Sammenhold og af Missionsforpligtelsen. Hele denne Bevægelse var et nyt Vidnesbyrd om, at den Gud, der gennem Johs. Flierl og først og fremmest gennem Chr. Keysser havde begyndt sin Gerning indenfor Kate- og Hubestammerne paa Ny Guinea, vilde fortsætte det, ogsaa naar brugbare Missionærer maatte rejse hjem. Gerningen var hans og ikke blot Menneskers.

NOTER

- ¹⁾ Jfr. *International Review of Missions (IRM)* 1921, Side 148 ff. — ²⁾ Chr. Keysser: *Anutu im Papualande; Nürnberg* 1926, Side 15. — ³⁾ *Deutsche Neuguinea*. I Side 30. — ⁴⁾ Johs. Flierl: *Wunder der göttlichen Gnade* 1931, Side 67-68. — ⁵⁾ *Evangelisches Missionsmagazin* 1923, Side 35 ff; 56 ff. — ⁶⁾ *Anutu*, Side 31. — ⁷⁾ *Ibidem*, Side 48 ff. — ⁸⁾ *Ibidem*, Side 55 ff. — ⁹⁾ *Ibidem*, Side 59. — ¹⁰⁾ *Neue Allgemeine Missionszeitschrift* 1937, Side 185. — ¹¹⁾ *Ibidem*, Side 186. — ¹²⁾ *Anutu*, Side 134-135. ¹³⁾ *Ibidem*, Side 142. — ¹⁴⁾ *The Christian Message in a Non-Christian World*, Side 350 ff. — ¹⁵⁾ *IRM*, 1938, Side 403-414. — ¹⁶⁾ *Anutu*, Side 63. — ¹⁷⁾ *Evangelische Missionszeitschrift* 1940, Side 228 ff. — ¹⁸⁾ *Tambaram III*, Side 322. — ¹⁹⁾ *Calwer Kirchenlexikon II*, Side 341.